

OBWIESZCZENIE MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 18 kwietnia 1958 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin.

1. Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach (Dz. U. Nr 21, poz. 93) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników, i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 139) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach.

2. Jednolity tekst nie obejmuje art. 6—8 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach w brzmieniu:

„Art. 6. 1. Rencistom uprawnionym w dniu 1 lipca 1958 r. do rent starczych na podstawie dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 43, poz. 200 i z 1958 r. Nr 2, poz. 6) lub ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 139) ustala się ponownie na ich wniosek wysokość renty, przyjmując za podstawę wymiaru tych przeciętne zarobki zwiększone o kwotę renty miesięcznej, należnej za czerwiec 1958 r., jeżeli renciści ci:

1) byli zatrudnieni w dniu 30 czerwca 1958 r. i zatrudnienie to ustanie do dnia 31 grudnia 1958 r.,

2) ich przeciętne zarobki są niższe niż 1.000 zł miesięcznie.

2. Za przeciętne zarobki, o których mowa w ust. 1, uważa się przeciętne miesięczne zarobki z ostatnich 3 miesięcy zatrudnienia przed jego ustaniem.

3. Jeżeli przeciętne zarobki wraz z kwotą renty przekraczają 1.000 zł, przyjmuje się za podstawę wymiaru rent 1.000 zł.

4. Przepisy ust. 1—3 mają odpowiednie zastosowanie do rencistów zaliczonych do I lub II grupy inwalidów, uprawnionych w dniu 1 lipca 1958 r. do rent inwalidzkich na podstawie przepisów wymienionych w ust. 1 albo na podstawie przepisów dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 59, poz. 286).

5. Renciści, którym przyznano renty obliczone w myśl ust. 1—4, tracą na stałe prawo do renty w ten sposób obli-

czoney, jeżeli podejmą na nowo zatrudnienie z zarobkiem przekraczającym najniższą podstawę wymiaru renty.

Art. 7. 1. Przewidziane w niniejszej ustawie podwyższenie, obniżenie lub zawieszenie świadczeń rentowych następuje z urzędu od najbliższego terminu płatności, przypadającego po dniu 1 lipca 1958 r.

2. Jeżeli przyznanie lub podwyższenie świadczenia w myśl przepisów niniejszej ustawy, uzależnione jest od zgłoszenia wniosku przez zainteresowanego, świadczenie wypłaca się od dnia powstania prawa, jednak za okres nie dłuższy niż za trzy miesiące wstecz od dnia złożenia wniosku, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, i jednak nie wcześniej niż od dnia 1 lipca 1958 r.

3. Sprawy osób, którym na podstawie przepisów obowiązujących w dniu 30 czerwca 1958 r. odmówiono renty, a które przy zastosowaniu niniejszej ustawy miałyby do niej prawo, podlegają ponownemu rozpatrzeniu na wniosek zainteresowanego.

4. Do wniosków o renty zgłoszonych przed dniem 1 lipca 1958 r. stosuje się przepisy obowiązujące przed tą datą, a do wniosków zgłoszonych po dniu 30 czerwca 1958 r. stosuje się te przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że świadczenia za okres sprzed 1 lipca 1958 r. przyznaje się zgodnie z przepisami obowiązującymi przed tą datą.

Art. 8. Dla spraw przekazanych prezydium rad narodowych przepisami: dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 43, poz. 200 i z 1958 r. Nr 2, poz. 6), dekretu z dnia 14 sierpnia 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. Nr 59, poz. 286 i z 1958 r. Nr 2, poz. 6) oraz ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 139), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, właściwe są organy administracji rent i pomocy społecznej rad narodowych.”

3. Jednolity tekst nie obejmuje:

1) art. 39 ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin w brzmieniu:

„Art. 39. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 kwietnia 1957 r.”;

„Art. 10. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1958 r.”.

2) art. 10 ustawy z dnia 28 marca 1958 r. o zmianie przepisów o rentach i zaopatrzeniach w brzmieniu:

Minister Pracy i Opieki Społecznej: w z. A. Piłganek

Załącznik do obwieszczenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 18 kwietnia 1958 r. (poz. 99).

U S T A W A

z dnia 28 maja 1957 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Prawo do renty górniczej na warunkach określonych w ustawie przysługuje pracownikom, którzy wykonywali pracę górniczą lub pracę równorzędną z pracą górniczą w rozumieniu niniejszej ustawy (art. 2), oraz wdowom po tych pracownikach.

2. Innym poza wdowami członkom rodziny pracowników wymienionych w ust. 1 oraz tym pracownikom wykonywającym pracę górniczą, którzy nie spełniają warunków do renty górniczej, i członkom ich rodzin przysługuje prawo do renty przewidzianej w dekreście z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97), zwanym dalej „dekretem o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym”, na warunkach określonych w tym dekrecie.

Art. 2. 1. Za pracę górniczą uważa się zatrudnienie:

- 1) pod ziemią w kopalniach węgla, rud, kruszców, glin i ogniotrwałej, glin szlachetnych, kaolinów, magnezytu, gipsu, soli kamiennych i potasowej, fosforytów oraz barytu;
- 2) pod ziemią i przy głębieniu szybów w przedsiębiorstwach budowy kopalń określonych w pkt 1 oraz pod ziemią w przedsiębiorstwach robót górniczych i budowy szybów, wykonywających roboty dla tych kopalń;
- 3) na odkrywce w kopalniach siarki — przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu i przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych;
- 4) na odkrywce — w przedsiębiorstwach robót górniczych wykonywających roboty dla kopalń siarki;
- 5) w charakterze dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń i przedsiębiorstw określonych w pkt 1—4;
- 6) w charakterze członków drużyn ratowniczych kopalń określonych w pkt 1 i 3 oraz mechaników sprzętu ratowniczego tych drużyn;
- 7) na stanowiskach maszynistów wyciągowych na sztybach zjazdowych i wydobywczych oraz na stanowiskach sygnalistów na nadsztybiach szybów wydobywczych w kopalniach i przedsiębiorstwach określonych w pkt 1 i 2;
- 8) na stanowiskach pracy pod ziemią w nieczynnych kopalniach wymienionych w pkt 1;
- 9) na stanowiskach instruktorów w górniczych polach szkoleniowych pod ziemią oraz na odkrywce w kopalniach siarki;
- 10) w urzędach górniczych, jeżeli pracownik wykonuje czynności inspekcyjno techniczne w kopalniach i przedsiębiorstwach określonych w pkt 1—4;

- 11) w przedsiębiorstwie miernictwa górniczego, jeżeli zatrudnienie wykonywane jest stałe lub w przeważającej mierze pod ziemią bezpośrednio przy pomiarach z zakresu miernictwa górniczego;
- 12) lekarzy i felczerów w zakładach górniczej służby zdrowia przy kopalniach węgla kamiennego oraz w zakładach służby zdrowia kopalń siarki, jeżeli pracownicy ci są zatrudnieni w tych zakładach w łącznym wymiarze co najmniej 30 godzin tygodniowo oraz wykonują systematyczną kontrolę sanitarno-higieniczną stanowisk pracy pod ziemią względnie na odkrywce w kopalniach siarki co najmniej przez 20 godzin w ciągu miesiąca; do okresu 20 godzin kontroli sanitarno-higienicznej stanowisk pracy pod ziemią wlicza się czas zużyty na zjazd i wyjazd ze stanowisk pracy pod ziemią.

2. Za pracę równorzędną z pracą górniczą uważa się:

- 1) pełnienie funkcji I i II sekretarza lub instruktora podstawowej organizacji partyjnej w kopalniach określonych w ust. 1 pkt 1 i 3, jeżeli bezpośrednio przed objęciem tych funkcji wykonywali w kopalniach prace określone w ust. 1;
- 2) pełnienie funkcji członka rady zakładowej lub rady robotniczej w kopalniach określonych w ust. 1 pkt 1 i 3 lub członka organu związku zawodowego zrzeszającego pracowników tych kopalń, jeżeli członkowie ci bezpośrednio przed objęciem wspomnianych funkcji wykonywali w tych kopalniach prace określone w ust. 1;
- 3) zatrudnienie w związku zawodowym przy pracach techniczno-inspekcyjnych i techniczno-instruktorskich wymagających zjeżdżania pod ziemię lub przebywania na odkrywce w kopalniach siarki, jeżeli zatrudnienie to nastąpiło bezpośrednio po 5-letnim co najmniej okresie zatrudnienia w kopalniach i przedsiębiorstwach określonych w ust. 1 pkt 1—4 na stanowiskach pracy wymienionych w tym ustępie;
- 4) zatrudnienie na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa:
  - a) w administracji kopalń i przedsiębiorstw określonych w ust. 1 pkt 1—4,
  - b) w zjednoczeniach przemysłu węglowego oraz w centralnych zarządach kopalnictwa i przedsiębiorstw określonych w ust. 1 pkt 1—4,
  - c) w urzędach górniczych oraz w górniczych szkołach zawodowych i technicznych,
  - d) w centralnych władzach i urzędach, którym podlegają kopalnie i przedsiębiorstwa określone w ust. 1 pkt 1—4, jak również w jednostkach podległych tym władzom i urzędom, jeżeli jednostki te działają w zakresie przemysłów określonych w ust. 1 pkt 1—4,
 pod warunkiem przepracowania w kopalniach lub przedsiębiorstwach określonych w ust. 1 pkt 1—4 co najmniej 5 lat pod ziemią lub na odkrywce w kopalniach siarki

albo w charakterze dozoru ruchu lub kierownictwa ruchu;

5) zatrudnienie na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa, pracowników przeniesionych z prac wymienionych w ust. 1 i ust. 2 pkt 1—4 i 6 do władz i urzędów centralnych, nie wymienionych w pkt 4, do instytucji podporządkowanych tym władzom i urzędem, do pracy w wyższym szkolnictwie górniczym oraz do pracy w wydawnictwach górniczo-hutniczych, jeżeli przeniesieni pracownicy przepracowali w kopalniach lub przedsiębiorstwach określonych w ust. 1 pkt 1—4 co najmniej 5 lat pod ziemią lub na odkrywce w kopalniach siarki albo w charakterze dozoru ruchu lub kierownictwa ruchu;

6) prace — nie dłuższe niż 5 lat — nie wymienione w niniejszym artykule, do których pracownicy wykonywający zatrudnienie określone w ust. 1 i 2 przeszli w drodze wyboru, przeniesienia służbowego lub innego zarządzenia; za przeniesienie służbowe nie uważa się zmiany pracy spowodowanej nieprzydatnością pracownika na dotychczas zajmowanym stanowisku.

3. Okresy pracy górniczej, wymienione w ust. 1 pkt 1—5, wykonywanej za granicą traktuje się na równi z okresami takiej pracy wykonywanej w kraju.

4. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami określi w drodze rozporządzenia, jakie stanowiska pracy w kopalniach siarki oraz w przedsiębiorstwach robót górniczych wykonujących roboty dla kopalń siarki uważa się za zatrudnienie na odkrywce.

5. Minister Pracy i Opieki Społecznej ustala w drodze rozporządzenia, które osoby uważa się za pracowników:

- 1) dozoru ruchu lub kierownictwa ruchu kopalń i przedsiębiorstw (ust. 1 pkt 5) oraz
- 2) zatrudnionych na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa (ust. 2 pkt 4 i 5).

6. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia może objąć uprawnieniami wynikającymi z niniejszej ustawy również pracowników zatrudnionych w innych kopalniach podziemnych niż wymienione w ust. 1 pkt 1.

Art. 3. Do okresów pracy górniczej zalicza się:

- 1) okresy pobierania zasiłków z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby lub macierzyństwa z tytułu zatrudnienia określonego w art. 2;
- 2) okresy wymienione w art. 8 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym; jeżeli zaliczenie tych okresów uzależnione jest od warunku zatrudnienia, przez zatrudnienie rozumie się zatrudnienie określone w art. 2 ust. 1 i 2.

Art. 4. Robotnikom zatrudnionym pod ziemią lub na odkrywce w kopalniach siarki, pracującym w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku albo przy głębieniu szybów, zalicza się lata przepracowane po wyzwoleniu w wymiarze półtorakrotnym. W takim samym wymiarze zalicza się pracownikom zatrudnionym pod ziemią lub na odkrywce w kopalniach siarki lata przynależności po wyzwoleniu do drużyn ratowniczych oraz lata pracy w charakterze mechaników sprzętu ratowniczego tych drużyn.

Art. 5. 1. Renta górnicza przysługuje, jeżeli pracownik pozostawał w zatrudnieniu określonym w art. 2 po dniu objęcia go przepisami o rentach górniczych (ust. 2) i po tym dniu spełnił warunki uprawniające do renty, z wyjątkiem przypadków wymienionych w art. 26, 27 i 28.

2. Przepisy o rentach górniczych stosuje się:

- 1) od dnia 1 stycznia 1951 r. — do pracowników górnictwa węgla kamiennego, brunatnego, rud, kruszców, fosforytów oraz glinek ogniotrwałych,

2) od dnia 1 czerwca 1951 r. — do pracowników kopalń glin szlachetnych, kaolinów, magnezytu i gipsu,

3) od dnia 1 stycznia 1952 r. — do pracowników kopalń soli kamiennej i potasowej,

4) od dnia 3 marca 1953 r. — do lekarzy i felczerów w zakładach górniczej służby zdrowia przy kopalniach węgla kamiennego,

5) od dnia 1 lipca 1956 r.:

- a) do pracowników kopalń barytu,
  - b) do zatrudnionych na powierzchni pracowników przynależnych do drużyn ratowniczych oraz do mechaników sprzętu ratowniczego tych drużyn,
  - c) do pracowników zatrudnionych w górniczych szkołach zawodowych i technikumach na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa,
  - d) do pracowników określonych w art. 2 ust. 2 pkt 6,
- 6) od dnia 1 lipca 1957 r. do pracowników kopalń siarki.

3. Pracowników nie wymienionych w ust. 2 uważa się za objętych przepisami o rentach górniczych od następujących terminów:

1) pracowników zatrudnionych w instytucjach określonych w art. 2 ust. 2 pkt 4 od tego terminu, od którego objęci są przepisami o rentach górniczych pracownicy zatrudnieni w kopalniach i przedsiębiorstwach określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1—4;

2) pracowników przeniesionych do zatrudnienia w instytucjach określonych w art. 2 ust. 2 pkt 5 od tego terminu, od którego objęci są przepisami o rentach górniczych pracownicy tego zakładu pracy, w którym byli zatrudnieni ostatnio przed przeniesieniem.

Art. 6. 1. Podstawę wymiaru renty stanowi przeciętny miesięczny zarobek pracownika:

- 1) z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia (art. 2) albo
- 2) z kolejnych 2 lat zatrudnienia (art. 2) dowolnie wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 10 lat zatrudnienia przed zgłoszeniem wniosku o rentę.

2. Zainteresowany może wystąpić nie później niż w ciągu roku od daty wydania pierwszej decyzji przyznającej rentę o zmianę podstawy wymiaru renty.

Art. 7. W zależności od wysokości podstawy wymiaru renty zalicza się pracowników do jednej z czterech grup zarobkowych. Pracowników, dla których ustalono podstawę wymiaru renty w wysokości:

do 1.000 zł	zalicza się do I grupy zarobkowej
ponad 1.000 do 1.200 zł	" " " II " "
" 1.200 do 1.400 zł	" " " III " "
" 1.400 zł	" " " IV " "

Rozdział II.

Górnicza renta starcza.

Art. 8. 1. Górnicza renta starcza przysługuje pracownikowi, który:

- 1) ukończył 55 lat życia po objęciu go przepisami o rentach górniczych (art. 5),
- 2) w chwili ukończenia 55 lat życia wykonywał pracę górniczą lub równorzędną (art. 2) albo z tytułu tej pracy pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby (art. 3 pkt 1),
- 3) ma 25 lat (300 miesięcy) pracy górniczej, równorzędnej i okresów zaliczalnych do pracy górniczej (art. 2—4).

2. Jeżeli pracownik ukończył 55 lat przed osiągnięciem wymaganego okresu pracy górniczej, równorzędnej i okresów zaliczalnych do pracy górniczej, prawo do górnicznej renty starczej powstaje z chwilą osiągnięcia wymaganego okresu pracy.

Art. 9. 1. Górnicza renta starcza wynosi:

Grupa zarobkowa			
I	II	III	IV
Miesięczna kwota renty w złotych			
700	800	900	1.000

2. Górniczą rentę starczą określoną w ust. 1 podwyższa się o 20% podstawy wymiaru renty (art. 6), najwyżej jednak od kwoty 1.600 zł.

3. Jeżeli podstawa wymiaru renty obliczona w myśl art. 6 przekracza 1.600 zł, górniczą rentę starczą podwyższa się o 20% nadwyżki podstawy wymiaru ponad 1.600 do 2.000 zł, a o 15% nadwyżki ponad 2.000 zł.

4. Górnicza renta starcza łącznie z dodatkami, z wyjątkiem dodatków dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa oraz dodatku dla osób zaliczonych do I grupy inwalidów, nie może przekraczać podstawy wymiaru renty (art. 6).

5. Wypłata górniczej renty starczej ulega zawieszeniu na czas wykonywania przez uprawnionego zatrudnienia lub posiadania dochodu z innych źródeł na zasadach przewidzianych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, z tym że Rada Ministrów może w drodze odrębnego rozporządzenia określić przypadki, w których w czasie wykonywania zatrudnienia określonego w art. 2 ust. 1 następuje zawieszenie wypłaty tylko części renty.

Rozdział III.

Górnicza renta inwalidzka.

Art. 10. 1. Górnicza renta inwalidzka przysługuje pracownikowi, który:

- 1) stał się inwalidą po dniu objęcia go przepisami o rentach górniczych (art. 5),
- 2) ma co najmniej 5 lat (60 miesięcy) pracy górniczej, równorzędnej i okresów zaliczalnych do pracy górniczej (art. 2—4), które powinny przypadać na okres ostatnich 10 lat przed ustaniem pracy górniczej lub równorzędnej względnie przed ustaniem prawa do zasiłku z ubezpieczenia społecznego, wypłacanego z powodu choroby bezpośrednio po ustaniu tej pracy,
- 3) w dniu powstania inwalidztwa wykonywał pracę górniczą lub równorzędną (art. 2) albo z tytułu tej pracy pobierał zasiłki z ubezpieczenia społecznego z powodu choroby (art. 3 pkt 1).

2. Jeżeli wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa spowodowały inwalidztwo pracownika, wówczas prawo do górniczej renty inwalidzkiej przysługuje bez względu na okres pracy górniczej lub równorzędnej.

Art. 11. 1. Za inwalidę uważa się pracownika, który stał się niezdolny do wykonywania zatrudnienia, o którym mowa w ust. 2, wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej albo z innych przyczyn i został zaliczony do jednej z grup inwalidów określonych w dekreście o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

2. Przy ocenie inwalidztwa pracowników, którzy ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o górniczą rentę inwalidzką wykonywali:

- a) prace górnicze (art. 2 ust. 1) — za dotychczasowe zatrudnienie przyjmuje się te prace,
- b) prace równorzędne z pracą górniczą (art. 2 ust. 2) — za dotychczasowe zatrudnienie przyjmuje się prace górnicze wykonywane przed przejściem do prac równorzędnych.

Art. 12. 1. Za wypadki w zatrudnieniu uważa się wypadki, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 2 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

2. Za choroby zawodowe uważa się te choroby, które przepisy wydane na podstawie art. 37 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym określają jako choroby zawodowe, jeżeli powstały one w czasie zatrudnienia określonego w art. 2 ust. 1 pkt 1—5.

Art. 13. Prawo do górniczej renty inwalidzkiej ulega zawieszeniu na okres wykonywania przez pracownika prac określonych w art. 2 ust. 1 i 2. W tym okresie przysługuje pracownikowi prawo do renty na warunkach i w wysokości określonych w dekreście o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Art. 14. 1. Górnicza renta inwalidzka wynosi:

Liczba miesięcy pracy górniczej i równorzędnej oraz okresów zaliczalnych do pracy górniczej	Grupa zarobkowa			
	I	II	III	IV
Miesięczna kwota renty w złotych				
60 miesięcy i więcej	400	480	560	640
120 miesięcy i więcej	450	540	630	720
180 miesięcy i więcej	500	600	700	800
240 miesięcy i więcej	600	700	800	900
300 miesięcy i więcej	700	800	900	1.000

2. Górniczą rentę inwalidzką określoną w ust. 1 podwyższa się o 20% podstawy wymiaru (art. 6) najwyżej jednak od kwoty 1.600 zł, jeżeli rencista nie pracuje i nie posiada dochodu z innych źródeł.

3. Jeżeli podstawa wymiaru renty (art. 6) przekracza 1.600 zł, górniczą rentę inwalidzką podwyższa się o 20% nadwyżki podstawy wymiaru ponad 1.600 do 2.000 zł, a o 15% nadwyżki ponad 2.000 zł.

4. Pracownikom, którzy stali się inwalidami wskutek innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa, jeżeli wykonują zatrudnienie inne niż wymienione w art. 2 ust. 1 i 2, z przeciętnym miesięcznym zarobkiem niższym niż 80% podstawy wymiaru renty, wymierza się górniczą inwalidzką rentę wyrównawczą w wysokości różnicy pomiędzy podstawą wymiaru renty a przeciętnym miesięcznym zarobkiem, z tym że renta ta nie może przekraczać:

- a) bez dodatków — kwoty określonej na podstawie przepisów ust. 1 i 3,
- b) wraz z dodatkami — kwoty określonej na podstawie przepisów ust. 1 i 3 zwiększonej o kwotę przysługujących dodatków.

5. Prawo do górniczej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa powstałego z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa ulega zawieszeniu, jeżeli rencista wykonuje zatrudnienie z przeciętnym miesięcznym zarobkiem wynoszącym co najmniej 80% podstawy wymiaru renty lub posiada dochody z innych źródeł.

6. Przepisy wydane na podstawie art. 39 ust. 7 i 8 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym mają odpowiednie zastosowanie do górniczych rent inwalidzkich.

Art. 15. Jeżeli wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa (art. 12) spowodowały inwalidztwo pracownika, wówczas:

- 1) przyjmuje się — przy ustalaniu wysokości górniczej renty inwalidzkiej (art. 14) — okres 300 miesięcy pracy górniczej, jeżeli takiego okresu pracownik nie ma,
- 2) podwyższa się rentę ustaloną w myśl art. 14 o 30% renty, jeżeli pracownik został zaliczony do I lub II grupy inwalidów.

Art. 16. Górnicza renta inwalidzka łącznie z dodatkami, z wyjątkiem dodatków na żonę, dzieci, wnuki i rodzeństwo oraz z wyjątkiem dodatku dla osób zaliczonych do I grupy inwalidów, nie może przekraczać podstawy wymiaru renty (art. 6).

Rozdział IV.

Górnica renta wdowia i renty dla innych członków rodziny.

Art. 17. 1. Górnicza renta wdowia przysługuje wdowie po pracowniku, który zmarł:

- 1) wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej (art. 12) albo
- 2) wskutek innych przyczyn i w chwili śmierci albo odpowiadał warunkom wymagany do uzyskania górniczej renty starczej lub inwalidzkiej, albo pobierał jedną z tych rent.

2. Prawo do górniczej renty wdowiej nie jest uzależnione od spełnienia warunków określonych w art. 45 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

3. Prawo do górniczej renty wdowiej po pracowniku zmarłym wskutek innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa ulega zawieszeniu na czas wykonywania zatrudnienia lub posiadania dochodu z innych źródeł, na zasadach przewidzianych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

4. Wdowa po pracowniku, którego śmierć była następstwem wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej (art. 12), otrzymuje w czasie wykonywania zatrudnienia lub posiadania dochodów z innych źródeł określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym — górniczą rentę wdowią w wysokości określonej w art. 18 ust. 2.

5. Jeżeli pracownik zawarł związek małżeński po uzyskaniu górniczej renty starczej lub inwalidzkiej, wówczas pozostałej po nim wdowie przysługuje prawo do górniczej renty wdowiej tylko wtedy, gdy z małżeństwa urodziło się dziecko lub małżeństwo trwało co najmniej 3 lata albo śmierć rencisty nastąpiła wskutek wypadku w zatrudnieniu (art. 12), który zdarzył się po zawarciu małżeństwa.

Art. 18. 1. Górnicza renta wdowia wynosi 60% przysługującej pracownikowi górniczej renty starczej określonej w art. 9 ust. 1 i 3 lub inwalidzkiej określonej w art. 14 ust. 1 i 3.

2. Jeżeli śmierć pracownika (rencisty) była następstwem wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej (art. 12), górnicza renta wdowia wynosi 60% renty, jaka w myśl art. 14 ust. 1 i 3 i art. 15 przysługiwałaby pracownikowi, gdyby wskutek tego wypadku lub choroby zawodowej stał się niezdolny do pracy i został zaliczony do II grupy inwalidów.

3. Górniczą rentę wdowią określoną w ust. 1 i 2 podwyższa się o 15% podstawy wymiaru renty (art. 6), najwyżej jednak od kwoty 1.600 zł, jeżeli wdowa:

- 1) ukończyła 55 lat albo
- 2) jest inwalidą albo
- 3) wychowuje dzieci lub rodzeństwo zmarłego uprawnione do renty rodzinnej w wieku do lat 8.

Art. 19. 1. Członkom rodziny pozostałym po zmarłym pracowniku, którzy nie mają prawa do renty górniczej, przysługuje prawo do renty rodzinnej w wysokości i na warunkach określonych w dekrecie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

2. Jeżeli po pracowniku, oprócz wdowy uprawnionej do górniczej renty wdowiej, pozostały również dzieci i inne

osoby, które jako członkowie rodziny pracownika mają prawo do renty rodzinnej, przewidzianej w dekrecie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, wówczas wysokość renty rodzinnej dla dzieci i innych osób ustala się w sposób następujący:

1) ustala się wysokość renty rodzinnej w myśl przepisów dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, zaliczając do grona osób uprawnionych do renty również wdowę, nawet gdyby nie miała prawa do tej renty w myśl tego dekretu,

2) wysokość renty rodzinnej ustaloną w sposób określony w pkt 1 zmniejsza się o część renty rodzinnej, jaka przypadłaby na wdowę, pozostała zaś reszta stanowi rentę rodzinną przysługującą wszystkim uprawnionym członkom rodziny pracownika poza wdową.

3. Jeżeli prawo do górniczej renty wdowiej uległo zawieszeniu, rentę dla pozostałych członków rodziny, uprawnionych do renty rodzinnej, wypłaca się w wysokości odpowiadającej ich liczbie bez stosowania przepisu ust. 2.

4. Łączna wysokość renty rodzinnej oraz górniczej renty wdowiej (art. 18) wraz z wszystkimi dodatkami, z wyjątkiem dodatków dla dzieci, wnuków i rodzeństwa, podwyżki określonej w art. 18 ust. 3 oraz dodatku dla osób zaliczonych do I grupy inwalidów nie może przekraczać wysokości renty pracownika, która stanowi podstawę obliczenia górniczej renty wdowiej.

Rozdział V.

Dodatki do rent.

Art. 20. Renciscie pobierającemu górniczą rentę starczą lub inwalidzką przysługuje prawo do dodatków do renty dla żony, dzieci, wnuków i rodzeństwa w wysokości i na warunkach określonych w dekrecie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Art. 21. Rencistom nie pracującym przysługuje dodatek do renty starczej w wysokości 1% podstawy wymiaru renty za każdy pełny rok ponad 25 lat pracy górniczej, pracy równorzędnej i okresów zaliczalnych do pracy górniczej (art. 2—4).

Art. 22. Osobie pobierającej rentę górniczą, odznaczonej przez władze Polski Ludowej orderami: Budowniczy Polski Ludowej, Sztandar Pracy, Krzyż Grunwaldu, Virtuti Militari lub Odrodzenia Polski albo tytułem: „Zasłużony Górnik Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” oraz odznaczonej orderem Virtuti Militari w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 13 lutego 1946 r. za zasługi w czasie wojny 1939 — 1945, przysługuje miesięczny dodatek do renty w wysokości 25% renty bez uwzględnienia dodatków. Z tytułu odznaczeń przysługuje tylko jeden dodatek.

Art. 23. Osobom pobierającym górniczą rentę starczą, inwalidzką lub wdowią, zaliczonym do I grupy inwalidów, przysługuje dodatek do renty w kwocie 300 zł.

Rozdział VI.

Zasiłek pogrzebowy.

Art. 24. W razie śmierci osoby pobierającej rentę górniczą lub członka rodziny tej osoby przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości i na warunkach określonych w dekrecie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Rozdział VII.

Świadczenia w naturze.

Art. 25. Rencistom pobierającym rentę górniczą oraz członkom ich rodzin przysługuje prawo do pomocy leczniczej i położniczej, protezowania, przysposobienia zawodowego oraz umieszczenia w domu rencistów na warunkach przewidzianych w dekrete o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Rozdział VIII.

Renty górnicze w szczególnych przypadkach.

Art. 26. 1. Prawo do górniczej renty inwalidzkiej przysługuje: pracownikom nie wykonującym pracy górniczej lub równorzędnej określonej w art. 2 ust. 1 i 2, przedstawicielom organizacji społecznych lub politycznych oraz innym osobom nie będącym pracownikami, którzy stali się inwalidami:

- 1) wskutek wypadku, który zdarzył się pod ziemią albo na odkrywce w kopalni siarki przy pracy, wykonywaniu zajęć praktycznych w związku z nauką zawodu lub pełnieniu funkcji społecznych albo politycznych,
- 2) wskutek choroby zawodowej powstałej w czasie pracy, zajęć lub pełnienia funkcji, o których mowa w pkt 1.

2. Górnicze renty inwalidzkie, o których mowa w ust. 1, przysługują, jeżeli wypadek zdarzył się lub choroba zawodowa powstała po terminie, od którego stosuje się przepisy o rentach górniczych do pracowników kopalni (art. 5), w której zdarzył się wypadek lub powstała choroba zawodowa.

3. Przy ocenie inwalidztwa osób wymienionych w ust. 1 za zawód tych osób przyjmuje się prace, które te osoby wykonywały w ciągu ostatnich 10 lat przez okres najdłuższy.

Art. 27. Członkowie rodziny pozostali po osobach wymienionych w art. 26, zmarłych wskutek wypadku lub choroby zawodowej, mają prawo do renty przewidzianej w art. 17—19 niniejszej ustawy.

Art. 28. 1. Pracownikom kopalń węgla kamiennego i rud cynkowo-olowianych, którzy w dniu objęcia ich przepisami o rentach górniczych (art. 5 ust. 2) osiągnęli już 55 lat życia albo w tym dniu pobierali pensję bracką lub emerytalną, przysługuje prawo do górniczej renty starczej lub inwalidzkiej, jeżeli po dniu objęcia ich przepisami o rentach górniczych, lecz przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pozostawali co najmniej przez okres jednego roku w zatrudnieniu, określonym w art. 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 5, oraz spełniają poza tym warunki do górniczej renty starczej, przewidziane w art. 8 ust. 1 pkt 2 i 3, lub warunki do górniczej renty inwalidzkiej, przewidziane w art. 10 ust. 1 pkt 2 i 3.

2. Pracownikom, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 5, którzy ukończyli 55 lat życia przed dniem 1 lipca 1956 r., przysługuje prawo do górniczej renty starczej, jeżeli w tym dniu pozostawali w zatrudnieniu określonym w art. 2 ust. 1 lub 2 oraz spełniają inne warunki.

3. Prawo do górniczej renty starczej lub inwalidzkiej przysługuje:

- 1) pracownikom kopalń węgla kamiennego i rud cynkowo-olowianych, którzy w okresie od 1 maja 1948 r. do 31 sierpnia 1948 r. zostali zwolnieni z zatrudnienia określonego w art. 2 ust. 1 w ramach akcji odmładzania załóg za odszkodowaniem i pobierają rentę emerytalną lub pensję bracką,

2) pracownikom kopalń węgla kamiennego i rud cynkowo-olowianych, którzy w okresie od 30 listopada 1949 r. do 31 grudnia 1950 r. zostali zwolnieni z zatrudnienia określonego w art. 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 5 i pobierają rentę emerytalną lub pensję bracką,

jeżeli w dniu zwolnienia spełniali warunki do górniczej renty starczej, przewidziane w art. 8 ust. 1 pkt 2 i 3, lub do górniczej renty inwalidzkiej, przewidziane w art. 10 ust. 1 pkt 2 i 3.

4. Prawo do górniczej renty inwalidzkiej przysługuje pracownikom kopalń i przedsiębiorstw wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 1 i 2 i osobom wymienionym w art. 26 ust. 1, którzy po wyzwoleniu ulegli wypadkom w zatrudnieniu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, 2 i 5, jeżeli wskutek następstw tych wypadków pobierają renty i zostaną zaliczeni do I lub II grupy inwalidów.

Art. 29. 1. Do okresów pracy górniczej zalicza się okresy zatrudnienia poza górnictwem w uspołecznionych zakładach pracy pracowników, którzy byli zatrudnieni pod ziemią w kopalniach węgla kamiennego przed dniem 8 listopada 1955 r. co najmniej 3 lata, z czego co najmniej jeden rok po wyzwoleniu, jeżeli po dniu 7 listopada 1955 r. wrócili do pracy pod ziemią w kopalniach węgla kamiennego, przepracowali co najmniej jeden rok i z pracy tej nie zwolnili się ani nie zostali z niej dyscyplinarnie zwolnieni.

2. Rada Ministrów może ustalić ostateczny termin powrotu do pracy pod ziemią, który daje uprawnienia określone w ust. 1.

Art. 30. Minister Pracy i Opieki Społecznej może na wniosek właściwego ministra lub prezesa Wyższego Urzędu Górniczego przyznać w przypadkach szczególnie uzasadnionych rentę górniczą inwalidom lub starcom, którzy nie odpowiadają niektórym warunkom wymaganym do uzyskania renty górniczej.

Rozdział IX.

Postępowanie.

Art. 31. 1. Wnioski o przyznanie renty górniczej należy składać w zakładach pracy, które obowiązane są przekazywać je po dołączeniu koniecznych dokumentów do właściwych prezydiów rad narodowych. Wnioski o renty dla członków rodzin po rencistach górniczych należy zgłaszać bezpośrednio do właściwych prezydiów rad narodowych.

2. Właściwość prezydiów rad narodowych do załatwiania spraw rent górniczych, szczegółowy tryb postępowania, środki dowodowe do ustalenia prawa do tych rent i zasady wypłaty świadczeń określa Minister Pracy i Opieki Społecznej w drodze zarządzenia.

Rozdział X.

Przepisy przejściowe i wprowadzające.

Art. 32. W sprawach nie unormowanych niniejszą ustawą stosuje się odpowiednio przepisy art. 7 ust. 2, art. 10, 12—27, 32—33, 36—37, 40, 42—43, 47, 55, 58 i 60, 61—76 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Art. 33. 1. Do wniosków o renty górnicze, zgłoszonych:

- 1) przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe,
- 2) po dniu wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy.

2. Jeżeli renta górnicza nie przysługiwała w myśl dotychczasowych przepisów, a przysługuje w myśl przepisów

ustawy, rentę przyznaje się najwcześniej za okres od dnia 1 kwietnia 1957 r.

3. Renty górnicze, przysługujące za okres przed dniem 1 kwietnia 1957 r., wypłaca się w wysokości przewidzianej w dotychczasowych przepisach.

Art. 34. 1. Renty górnicze przyznane na podstawie dotychczasowych przepisów szczególnych stają się rentami przewidzianymi w niniejszej ustawie i mają do nich zastosowanie przepisy ustawy z zastrzeżeniami określonymi w ust. 2—4.

2. Postanowienia art. 6 ustawy i art. 10 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym mają zastosowanie w sprawach rent, o których mowa w ust. 1, jedynie w przypadkach stosowania art. 32, 33 i 43 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

3. W razie gdy prawo do renty górniczej zbiega się z prawem do renty przysługującej na podstawie art. 88 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, wysokość renty przysługującej w myśl art. 15 powyższego dekretu nie może być niższa od sumy rent przysługujących w dniu 30 czerwca 1958 r., chyba że zachodzi okoliczność powodująca obniżenie renty, ustanie lub zawieszenie prawa do renty.

4. Górnicze renty sieroce przyznane na podstawie wniosków zgłoszonych przed dniem 1 kwietnia 1957 r. oblicza się na zasadach obowiązujących w czasie zgłoszenia wniosku, a tym że:

1) za podstawę wymiaru renty sieroczej przyjmuje się rentę pracownika, jaka by mu przysługiwała w dniu 1 kwietnia 1957 r.,

2) wiek sierot i okoliczności miarodajne dla ustania lub zawieszenia renty sieroczej ocenia się na podstawie przepisów dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym,

3) renta sieroca dla całego grona bez dodatków przewidzianych w art. 55 ust. 2 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym nie może wynosić mniej niż 360 zł miesięcznie.

Art. 35. 1. Przy stosowaniu do rent górniczych art. 32, 33 i 43 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym za zatrudnienie uważa się pracę górniczą lub pracę równorzędną (art. 2 ust. 1 i 2) wykonywane po dniu 1 lipca 1954 r., a za wypadek w zatrudnieniu — wypadek w zatrudnieniu lub chorobę zawodową określone w art. 12.

2. Przy stosowaniu do rent górniczych art. 42 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym za zatrudnienie uważa się pracę górniczą lub równorzędną wraz z okresami zaliczalnymi (art. 2—4).

3. W razie śmierci pracownika, który zgłosił wniosek o rentę górniczą, uprawnienia wynikające ze zgłoszonego wniosku przechodzą na wdowę niezależnie od spełnienia warunku pozostawania na utrzymaniu określonego w art. 22 ust. 2 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Rozdział XI.

Przepisy końcowe.

Art. 36. Tracą moc dotychczasowe przepisy szczególne w sprawie świadczeń emerytalnych górników.